

SANAYİDE GELİŞMELER VE İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Esra DOĞAN, Misafir Araştırmacı

Damla OR, Yardımcı Araştırmacı

Yönetici Özeti

Ocak dönemine işsizlik ve tarım dışı işsizlik oranlarında; bir önceki aya göre artış gerçekleşirken, geçen yılın aynı dönemine göre düşüş gerçekleşmiştir. Mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik ve tarım dışı işsizlik oranlarında ise, hem yıllık bazda hem de aylık bazda düşüş gerçekleşmiştir.

İşgücünde aralık dönemine göre düşüş, geçen yılın aynı dönemine göre ise artış gözlenmiştir. Mevsim etkilerinden arındırılmış işgücü verisinde ise hem yıllık hem de aylık bazda düşüşler gerçekleşmiştir.

İşgücüne katılım oranı, Aralık dönemine göre düşerken, geçen yılın aynı dönemine göre yükselmiştir. Mevsim etkilerinden arındırılmış işgücüne katılım oranında ise aylık ve yıllık bazda artışlar söz konusudur.

İstihdamda Aralık dönemine göre düşüş gerçekleşirken, bir önceki yılın aynı dönemine göre artış gerçekleşmiştir. İstihdamın alt sektörlerdeki dağılımı incelendiğinde ise, tüm bir önceki yılın aynı dönemine göre tarım dışı sektörlerde artış gerçekleştiği görülmektedir. Aralık dönemine göre ise, inşaattaki düşüş dikkat çekicidir.

GÖSTERGE	Ocak (2013)	Aralık (2014)	Ocak (2014)	Değişim (Aylık)	Değişim (Yıllık)
İşsizlik oranı	%10,60	%10,00	%10,10	%0,1 ↑	%0,5 ↓
MA-İşsizlik oranı	%9,39	%9,4	%9,10	%0,3 ↓	%0,3 ↓
Tarım dışı işsizlik oranı	%12,9	%12,1	%12,3	%0,2 ↑	%0,6 ↓
MA-Tarım dışı işsizlik oranı	%11,8	%11,6	%11,3	%0,3 ↓	%0,5 ↓
İşgücü	27323	28071	28036	%0,1 ↓	%2,6 ↑
MA-İşgücü	28018	28502	28693	%0,7 ↑	%2,4 ↑
İşgücüne katılım oranı	%49,5	%50,1	%50,0	%0,1 ↓	%1,0 ↑
MA-İşgücüne katılım oranı	%50,8	%50,9	%51,2	%0,3 ↑	%0,8 ↑
İstihdam	24433	25262	25194	%0,3 ↓	%3,1 ↑
Tarım	5474	5507	5383	%2,3 ↓	%1,7 ↓
Sanayi	4869	4956	4967	%0,2 ↑	%2,0 ↑
İnşaat	1540	1753	1690	%3,6 ↓	%9,7 ↑
Hizmet	12549	13045	13154	%0,8 ↑	%4,8 ↑

Kaynak: TÜİK

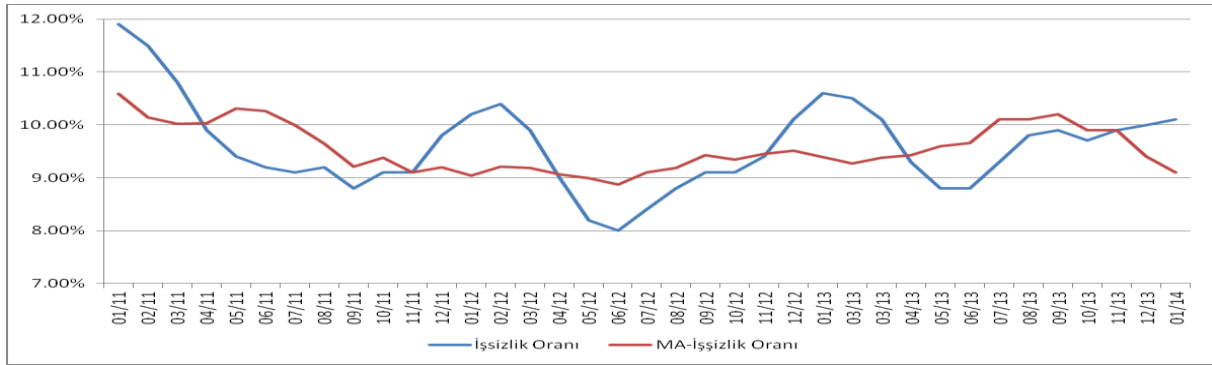
Tablo 1: Ana Göstergelerde Değişim

İşsizlik

İşsizlik artma eğilimini sürdürüyor

Ocak ayı genel işsizlik oranı, yüzde 10,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu oran; Aralık dönemine göre 0,1 puanlık artış, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise 0,5 puanlık düşüş anlamına gelmektedir. 9,1 olarak açıklanan mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik verisinde ise hem Aralık dönemine hem de geçen yılın aynı dönemine göre 0,3 puanlık düşüşler söz konusudur.

Yüzde 12,3 seviyesine yükselen tarım dışı işsizlik oranında ise, Aralık dönemine göre 0,2 puanlık artış, geçen yılın aynı dönemine göre ise 0,6 puanlık artış düşüş gerçekleşmiştir. Yüzde 11,3 seviyesinde gerçekleşen mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranında ise, Aralık dönemine göre 0,3 ve geçen yılın aynı dönemine göre 0,6 puanlık düşüşler gözlenmiştir.

Kaynak: TÜİK

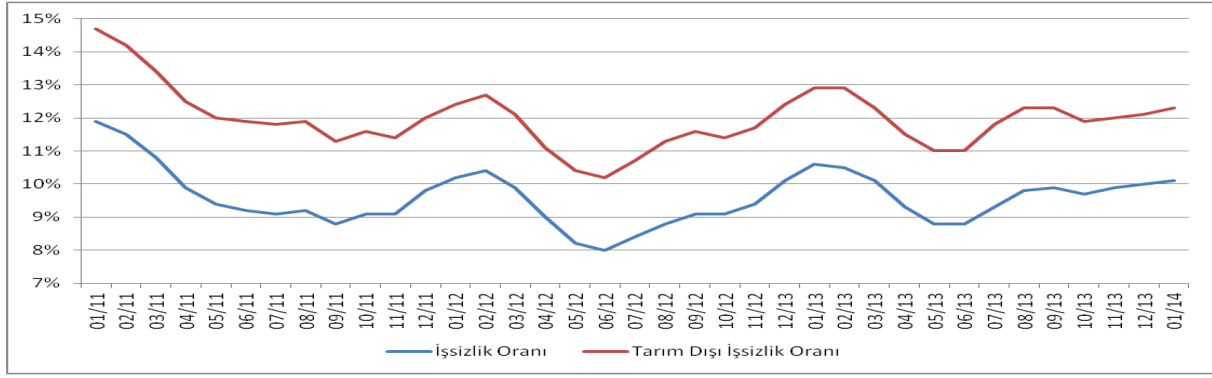
Şekil 1: Genel İşsizlik Oranı ve Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış Genel İşsizlik Oranı

İşgücü, Aralık dönemine göre binde 1 oranında daralmayla 28 milyon 36 bin kişiye düşmüştür. Bu, işgücünde 35 bin kişilik düşüş anlamına gelmektedir. İşgücünde geçen yılın aynı dönemine göre ise, yüzde 2,6 oranında -yani 713 bin kişilik- genişleme söz konusudur. Mevsim etkilerinden arındırılmış işgücü ise, 28 milyon 693 bin kişiye ulaşmıştır. Bu da, mevsim etkilerinden arındırılmış işgücü verisinde Aralık dönemine göre binde 5, geçen yılın aynı dönemine göre ise yüzde 2,5 oranında genişleme olduğunu göstermektedir.

Toplam işgücüne katılım oranı (İKO), yüzde 50 olarak açıklanmıştır. Bu oran Aralık dönemine göre 0,1 puanlık düşüşe, geçen yılın aynı dönemine göre ise 0,5 puanlık artışa işaret etmektedir. İşgücüne katılım oranı erkeklerde Aralık dönemine göre yatay seyrederek yüzde 70,9 seviyesinde, kadınlarda ise 0,2 puanlık düşüşle yüzde 29,7 seviyesine gerçekleşmiştir. Geçen yılın aynı dönemine göre ise, erkeklerde 0,5, kadınlarda ise 0,4 puanlık artışlar söz konusudur. Mevsim etkilerinden arındırılmış genel işgücüne katılım oranı ise, Aralık dönemine 0,3, geçen yılın aynı dönemine göre ise 0,4 puanlık artışlarla yüzde 51,2 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Ocak döneminde işsiz sayısında da artış görülmüştür. 2 milyon 841 bin kişiye ulaşan işsiz sayısında Aralık dönemine göre 32 bin kişilik artış, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise 49 bin kişilik düşüş gerçekleşmiştir.

Genel işsizlik oranı ve tarım dışı işsizlik oranında gözlenen değişimler Şekil 2’de gösterilmiştir.

Kaynak: TÜİK

Şekil 2: Genel ve Tarım Dışı İşsizlik Oranları

Sanayi İstihdamı

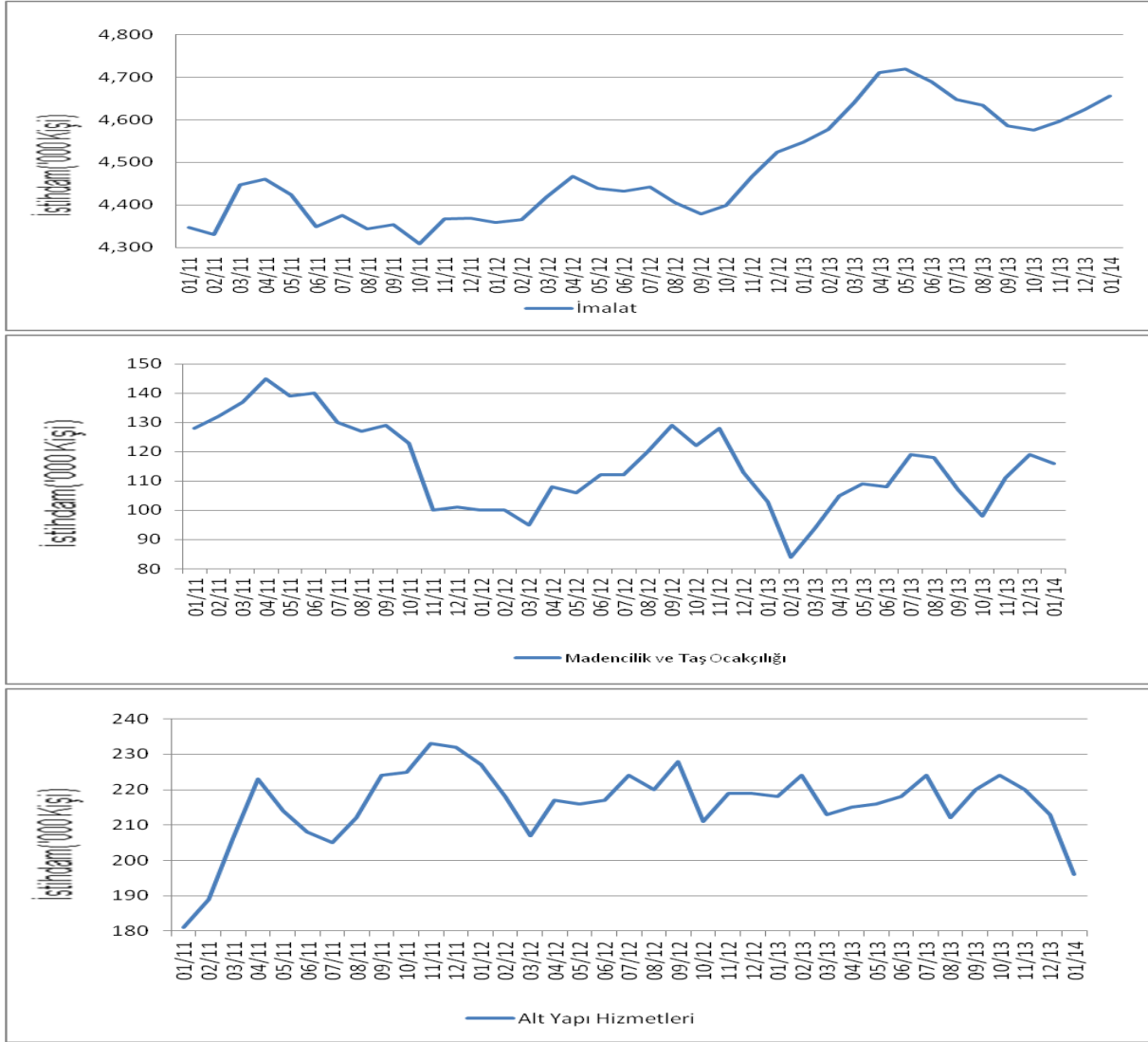
Sanayi istihdamı toparlanma eğiliminde

Sanayi istihdamındaki artış devam etmektedir. 4 milyon 967 bin kişiye ulaşan sanayi istihdamında Aralık dönemine göre 11 bin kişilik (binde 2 oranında), geçen yılın aynı dönemine göre ise 98 bin kişilik (yüzde 2 oranında) artışlar gerçekleşmiştir.

Sanayi istihdamının alt sektörlerdeki¹ dağılımı incelendiğinde; imalat sanayi istihdamının 4 milyon 655 bin kişiye ulaştığı görülmektedir. Sanayi sektöründeki toplam istihdamın yüzde 93’ünü oluşturan imalat sanayiinde, Aralık dönemine göre 31 bin kişilik (binde 7 oranında), geçen yılın aynı dönemine göre ise, 107 bin kişilik (yüzde 2,3 oranında) artışlar söz konusudur. 116 bin kişiye düşen madencilik ve taş ocakçılığı istihdamı, sanayi istihdamının yüzde 2,3’ünü oluşturmaktadır. Aralık dönemine göre yüzde 2,5 oranında (3 bin kişi) düşüş gösteren sektördeki istihdam, geçen yılın aynı dönemine göre ise yüzde 12,5 oranında (13 bin kişi) artış göstermiştir. Sanayi istihdamının yüzde 4’ünü temsil eden alt yapı hizmetlerindeki istihdam ise 196 bin kişiye gerilemiştir. Sektörde Aralık dönemine göre yüzde 8 oranında (17 bin kişi), geçen yılın aynı dönemine göre ise yüzde 10 oranında (22 bin kişi) gerileme gerçekleşmiştir.

¹ Sanayideki istihdam; imalat sanayi, madencilik ve taş ocakçılığı ile alt yapı hizmetlerindeki istihdamın toplamını vermektedir.

Şekil 3'te 2011 yılından itibaren sanayi alt sektörlerinde yaratılan istihdam gösterilmiştir.

Kaynak: TÜİK

Şekil 3: Sanayi Alt Sektörlerinde İstihdam

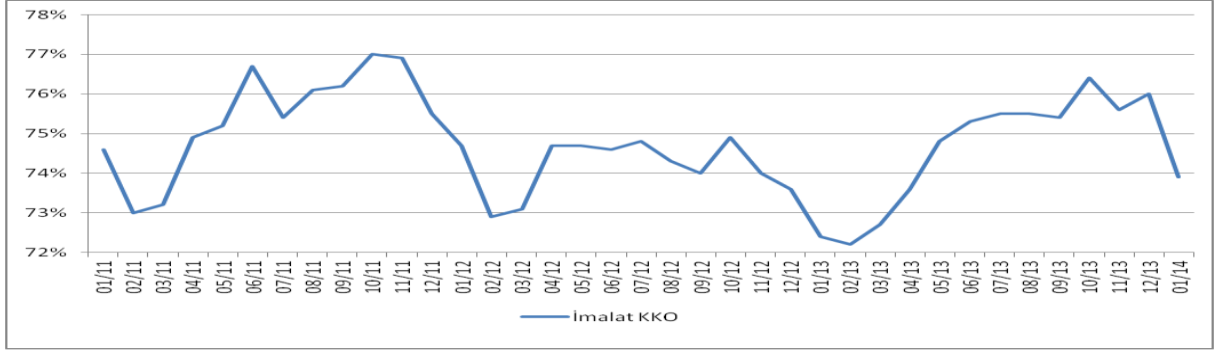
İmalat Sanayi

Kapasite kullanım oranlarındaki oynaklık devam ediyor

İmalat sanayi kapasite kullanım oranı (KKO), "İktisadi Yönelim Anketi (İYA)" sonuçlarına dayalı olarak, Merkez Bankası tarafından üretilmekte ve sanayi sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin anket döneminde mevcut fiziki kapasitelerine göre fiilen gerçekleşen kapasite kullanımının elde edilmesini amaçlamaktadır. Fiili kapasiteyle ilgili elde edilen veriler aynı zamanda, firma yöneticilerin gelecek döneme dair beklentileri hakkında da fikir vermektedir. Çünkü kapasite kullanım oranı; sanayi üretimiyle aynı yönlü, işsizlikle ise ters yönlü bir ilişki göstermektedir.

Yüzde 76 seviyesinde gerçekleşen imalat sanayi kapasite kullanım oranında; Ocak döneminde Aralık dönemine göre 2,1 puanlık düşüş, geçen yılın aynı dönemine göre ise 1,5 puanlık artış görülmüştür. Mevsim etkilerinden arındırılmış imalat sanayi kapasite kullanım oranı incelendiğinde ise Aralık dönemine göre 1,3 puanlık düşüş, geçen yılın aynı dönemine göre ise 1,5 puanlık artış gözlenmektedir.

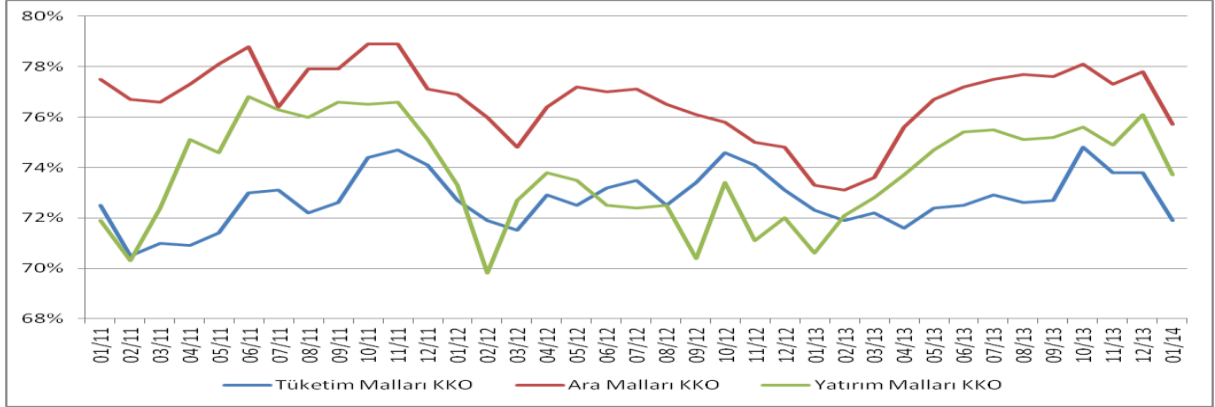
İmalat sanayi kapasite kullanım oranının seyri, Şekil 4'te gösterilmiştir:

Kaynak: TCMB

Şekil 4: İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranları

İmalat sanayiinin alt ana dallarını oluşturan tüketim malları, ara malları ve yatırım malları sektörleri için kapasite kullanım oranları, Şekil 5'te gösterilmiştir.

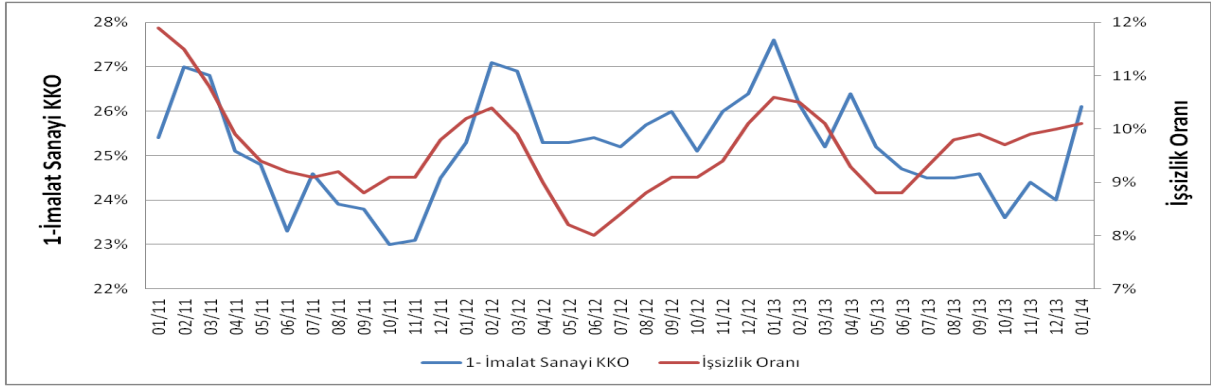

Kaynak: TCMB

Şekil 5: İmalat Sanayi Alt Sektörlerinde Kapasite Kullanım Oranı

Tüketim malları kapasite kullanım oranı Aralık dönemine göre yüzde 2, geçen yılın aynı dönemine göre binde 4 puanlık düşüş göstererek yüzde 71,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. Yatırım malları kapasite kullanım oranı Aralık dönemine göre 2,4 puanlık düşüş, geçen yılın aynı dönemine göre ise 3,1 puanlık artışla %73,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. Yüzde 75,7 seviyesinde gerçekleşen ara malları kapasite kullanım oranındaysa, Aralık dönemine göre 2,1 puanlık düşüş, geçen yılın aynı dönemine göre ise 2,4 puanlık artış söz konusudur.

Kapasite kullanım oranı, ekonomideki kaynakların tam istihdamına ne kadar yaklaşıldığını ve potansiyelin ne kadarının kullanıldığını göstermektedir. Dolayısıyla, tam kapasiteye olan uzaklık ile işsizlik arasında gözle görülen ve kayda değer bir ilişki vardır. İmalat sektöründeki bu ilişki Şekil 6'da gösterilmiştir ve iki değer arasındaki paralellik şeklinde de görülmektedir.

Kaynak: TÜİK ve TCMB

Şekil 6: İmalat Sanayinde Kapasite Kullanım Oranı ile İşsizlik Oranı Arasındaki İlişki

Sonuç

Önümüzdeki aylarda işsizlikteki yukarı yönlü seyrin belirginleşmesi bekleniyor

İşsizlik oranı; Mayıs ayından bu yana yukarı yönlü seyretilmektedir. Öte yandan, Şekil 1’de de görüldüğü üzere, işsizlik oranı ile mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı arasındaki makas açılmaktadır. Buna ek olarak, işsizlik oranında geçen yılın aynı dönemine göre 0,5 puanlık bir düşüş gerçekleşmiştir. Tüm bu veriler birlikte değerlendirildiğinde, işsizliğin yukarı yönlü seyrinde mevsimsel etkilerin önemli olduğu görülmektedir.

Haziran döneminden itibaren 5 dönem boyunca aşağı yönlü seyreden sanayi istihdamı, Kasım döneminden bu yana yukarı yönlü seyretilmektedir. Ocak dönemine ait sanayi üretim endeksi verileri de hem yıllık hem de aylık bazlı artışlara işaret etmektedir. Ancak, kapasite kullanım oranlarında 2013’ün son çeyreğinden bu yana oynaklık söz konusudur ve Ocak döneminde sert bir düşüş görülmektedir. Buna ek olarak, iç talebe ilişkin tüketici güven endeksi, kredilerde büyüme gibi göstergeler kötüleşmektedir. Bu veriler, sanayideki toparlanma eğiliminin sürdürülmesinin güçleşeceğini göstermektedir.

Sonuç olarak; üretimdeki artış, işsizlik oranının geçen yılın aynı dönemine göre daha düşük seviyede gerçekleşmesini sağlamıştır. Ancak, sıkı para politikalarının etkisiyle iç talepte beklenen düşüşün üretimi de etkileyeceği ve önümüzdeki aylarda işsizlik oranındaki yukarı yönlü seyrin daha da belirginleşmesi beklenmektedir.